

[Justitsministeren.]

måtte lægge sig hindrende i vejen for valget af den rette mand til dette betydningsfulde hverv.

Medens det i § 3 er bestemt, at rigsdagen fastsætter almindelige bestemmelser for ombudsmandens virksomhed, er det i samme paragraf fastslået, at han iøvrigt under udøvelsen af sit hverv er uafhængig af rigsdagen. Dette vil sige, at hverken rigsdagen eller de enkelte rigsdagsmænd kan give ombudsmanden ordre eller pålæg med hensyn til behandlingen af den enkelte sag. Bestemmelsen i § 2, hvorefter ombudsmanden ikke må være medlem af rigsdagen, har ligeledes til formål at sikre ombudsmandens uafhængighed.

I forslagets § 4 er det nærmere fastslået, hvilke personer der omfattes af ombudsmandens virksomhed. Det er ministrene, statens tjenestemænd og alle andre personer, som virker i statens tjeneste.

Det er forfatningskommissionens opfattelse, at formuleringen af grundlovsforslagets § 55 afgiver hjemmel for, at domstolenes administrative virksomhed inddrages under ordningen, og i overensstemmelse hermed er det i bemærkningerne til § 1 i nærværende forslag anført, at formuleringen „statens civile forvaltning“ også omfatter domstolenes administrative funktioner, men derimod ikke deres judicielle virksomhed. Det er bekendt, at jeg for mit vedkommende anser det for meget betænkeligt at medtage dommerne under denne kontrol under hensyn til, at ordningen vil kunne berøre domstolenes uafhængighed, som jeg ser det som min opgave fremfor alt at værne. Jeg har i så henseende henvist til, at vi allerede nu i reglerne i retsplejelovens § 48 om retspræsidenternes disciplinære beføjelser og i § 49 om klageretten har sådanne garantier med hensyn til dommerne, at der ikke er trang til en yderligere kontrol. I forfatningskommissionen har man imidlertid ment, at domstolene burde med under ordningen i det begrænsede omfang, hvori de udøver administrative funktioner, og lovforslaget følger altså denne linie.

Det nærmere område for ombudsmandens virksomhed er fastlagt i forslagets § 5. Herefter skal ombudsmanden have indseende med, om de førnævnte personer gør sig skyldige i fejl eller forsømmelse under udøvelsen af deres administrative tjeneste.

Ordene administrativ tjeneste må under-

gives en vid fortolkning, således at tjenestemændenes almindelige optræden overfor borgerne under tjenesten medinddrages under ombudsmandens virksomhed.

Den kommunale administration falder udenfor ombudsmandens virksomhedsområde. Her gælder dog en undtagelse, for så vidt angår behandlingen af personer, som er under frihedsberøvelse. Dette punkt har man anset for at være så vigtigt, at man særlig har fremhævet det i § 5, stk. 2, og man har samtidig bestemt, at ombudsmanden skal føre tilsyn med denne behandling, uanset om den udøves af kommunale eller statslige institutioner.

I §§ 7 og 9 er fastsat, hvilke beføjelser der er tillagt ombudsmanden. § 7 giver regler for, ved hvilke midler ombudsmanden kan søge en sag oplyst. Dels kan han af de personer, hvem hans tilsynsvirksomhed omfatter, kræve de oplysninger, han har brug for, og forlange dokumenter og protokoller udleveret til gennemsyn. Dels kan han indkalde personer til under sædvanlig vidnevang og strafansvar at afgive forklaring for en domstol, og denne personkreds er uden begrænsning. Den omfatter altså ikke blot f. eks. den, der har klaget over en tjenestemand, og vedkommende tjenestemand selv, men også enhver anden person, hvis forklaring af ombudsmanden skønnes at have betydning for sagen. I § 7 er iøvrigt fastsat visse begrænsninger i oplysnings- og vidnepligten svarende til retsplejelovens bestemmelse om vidneudelukkelsesgrunde og vidnefritagelsesgrunde. Herom henviser jeg til bemærkningerne til lovforslaget.

Af § 9 fremgår, at ombudsmanden ikke på egen hånd kan føre en sag igennem med det resultat, at der pålægges vedkommende tjenestemand nogen form for ansvar. Når ombudsmanden med de midler, som ved § 7 er tillagt ham, har tilvejebragt sådanne oplysninger om en sags nærmere sammenhæng, at den efter hans opfattelse skal forfølges, må han overlade den egentlige undersøgelse enten til anklagemyndigheden eller til vedkommende disciplinærmyndighed. Disse myndigheder — altså både anklagemyndigheden og vedkommende styrelse — har pligt til at efterkomme hans begæring om sagens fremme. Efter § 9 er der herudover alene tillagt ombudsmanden beføjelse til overfor den pågældende tjenestemand at fremsætte sin opfattelse af sagen. Det betones i bemærkningerne — og